

7. Мечковская Н. Б. Язык и религия / Н. Б. Мечковская – М., 1998. – 682 с.

8. Покровская Л. А. Мусульманские элементы в системе христианской религиозной терминологии гагаузов // Советская этнография, 1997. № 1, С.139.

Стаття надійшла до редакції 22.10.2013

Юзвяк И.П., асп.,

Институт востоковедения им. А. Крымского НАН Украины

САКРАЛЬНАЯ КУЛЬТУРА ГАГАУЗСКОГО НАРОДА И ЕЁ ОТОБРАЖЕНИЕ В РЕЛИГИОЗНОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ ГАГАУЗСКОГО ЯЗЫКА

В статье рассматривается формирование этнической и религиозной идентичностей гагаузского народа, развитие культуры, влияние и её отображение в религиозной терминологии гагаузского языка.

Ключевые слова: гагаузский народ, сакральная культура, христианская религиозная терминология.

Yuzvyak Iryna, PhD student,

A. Krimskiy Institute of Oriental Studies, NAS of Ukraine, Kyiv

SACRAL CULTURE OF GAGAUZ PEOPLE AND DISPLAYING IT IN THE RELIGIOUS TERMINOLOGY OF THE GAGAUZ LANGUAGE

The article deals with the formation of the ethnic and religious identities of the Gagauz people, the development of culture, influence, and displaying it in the religious terminology of the Gagauz language.

Keywords: Gagauz people, sacral culture, the Christian religious terminology.

УДК 83'373.6

Юревич М.В., к.філол.н., наук.спів.,

Інститут філології КНУ імені Шевченка

СПІЛЬНІ ВИТОКИ КОНЦЕПТІВ "ІМ'Я" ТА "МАТИ" (ПСЛ.*ІМАТІ) НА ТЛІ ФУНКЦІОНУВАННЯ У СУЧАСНОМУ МОВНОМУ ПРОСТОРІ

*Дослідження присвячене аналізу етимологічних витоків концептів "ім'я" (ім.) та "мати / псл.*imati (дієсл.), несподівано виявлена*

спорідненість яких проливає нове світло на сучасне функціонування лексем, їхній семантичний зв'язок у широкому розумінні поняття концепту як одиниці духовної культури народу. Проблему реконструкції форм базового словникового фонду індоєвропейської мови було вирішено за допомогою порівняльно-історичного методу.

Ключові слова: *концепт, генетична близькість, базовий словниковий фонд індоєвропейської мови, композит, дериват, семантичний компонент, сигніфікат, денотат.*

Приймаючи загальне визначення концепту за Ю. Степановим, розуміємо концепт як згусток культури у свідомості людини; те, у вигляді чого культура входить у ментальний світ людини [1, с. 40]. І далі за визначенням ученого, значення слова – це той предмет або ті предмети, на позначення яких це слово відповідно до норм даної мови вживається, натомість *концепт* – це смисл слова. «Смисл – це шлях, яким люди приходять до імені», – цей вислів відомого логіка і математика Готтлоба Фреге (1848-1925) справедливий і для культури. Але в культурології таке розуміння смислу вміщує в нього і історію концепту, ніби піддану "компресію", стиснену і синтезовану [1, с. 42]. Ю.С.Степанов виділяє три шари концепту:

- "активний" шар, який актуально існує для всіх користувачів мови (даної культури) як засіб їхнього взаєморозуміння і спілкування;

- додаткові, "пасивні" ознаки змісту, актуальні лише для деяких соціальних груп;

- внутрішня форма, чи етимологічна ознака, етимологія, яка відкривається лише дослідникам і дослідницями [1, с. 46].

У нашій розвідці особливу увагу приділено виявленню генетичної спорідненості концептів "ім'я" та "мати/*імати" на рівні внутрішньої форми, етимології, та їхнє функціонування у мові сучасного користувача.

Що являють собою концепти "ім'я" та "мати/імати" на етимологічному рівні?

Походження дієслова "мати/*імати" не складає проблем: [імáти] "брати, ловити, хапати" – р. заст. діал. імáть "брати, хапати, ловити", др. имати "брати", п.заст. ímac "хапати, брати", ч. jímati "ловити, хапати", слц. jímat', вл. jímac "хапати, брати", болг. émна "підхоплю, схоплю", схв. jémати "збирати виноград", слн. jemáti "брати"; походить від псл. imati "брати", ітератив до jeṭi (<*jǝmti<*im-) "гс."; іє. *em- "брати" [2, с. 297, 3, с. 19, с. 128].

Щодо етимології субстантива ім'я < * jьтє, *jьтєпє точаться суперечки. Слов'янські мови мають декілька повнозначних іменників середнього роду, утворених за допомогою суфікса *-men, який реалізується у поодиноких індоєвропейських мовах в різних ступенях – як *-men *-mēn *-mōn, *-mn. Це здебільшого лексеми, що належать до базового найбільш архаїчного шару мовного фонду не лише слов'янських, але й індоєвропейських мов. Більшість із цих іменників добре документована вже у ст.-слов. мові: брѣмѧ, имѧ, племѧ, тѣмѧ, врѣмѧ. Це здебільшого абстрактні поняття, що походять із найдавнішого періоду іє. прамови. Як стверджує А.В. Ісаченко у своєму дослідженні "Внесок у вивчення найдавніших прошарків базового словникового фонду слов'янських мов", їхня особливість у тому, що незважаючи на своє давнє походження, вони є похідними виразами або дериватами [4, с.114]. Від яких же коренів утворювалися ці похідні і яке значення мав у іє. мові кореневий детермінант -men? У своєму аналізі вчений передусім спирається на задокументовані історичні значення слів, що належать до названої групи.

Німецький дослідник К. Бругман стверджував, що формант * -men/-mъ є іє. суфіксом повнозначних віддієслівних іменників з абстрактним значенням (*nomina actionis*) [4, с. 114]. Ці *nomina actionis* набули однак, за словами К.Бругмана, предметного, або вічного значення [5, с. 232]. Теорія Бругмана ґрунтується, мабуть, на припущенні, що усі іє. субстантиви з формантом * -men/-mъ є похідними, або дериватами, першим членом яких є дієслівний корінь. Такої ж думки дотримувався А. Меле, коли писав, що "суфікс * – men служить для формування віддієслівних іменників середнього роду ", як приклад ст.-інд. bhāg-ma, грець. φέρμα, що означає "action de porter" , тобто "носіння", до кореня *bher-"носити" [6, с. 236].

Натомість В. Поржиг, який дослідив семантичний аспект іє. іменників середнього роду на *-men/-mъ, відкидає теорію, згідно якої іє. іменники середнього роду на *-men/-mъ раніше мали значення абстрактних віддієслівних іменників, як дериватів від дієслівних коренів. За його словами, значення цих лексем визначають давніші форми [7, с. 247]. Поржиг не оцінює елемент * -men/-mъ в якості суфікса, проте називає його "формантом". Дослідник задається питанням, чи форми * -men/-mъ є безпосередніми формами голого (первісного) кореня, чи похідними

(або іншими модифікаціями) вже існуючих значень дієслова, іншими словами, це первісний девербатив чи ні.

Несподіваним виявився результат, до якого на підставі семантичного аналізу прийшов В. Поржиг: за його словами, не можливо підтвердити в іє. мові безпосередній зв'язок форм на *-men* з дієсловами [7, с. 247]. Як побачимо далі, це твердження суперечить документальним фактам.

Герман Хірт йде ще далі і називає *-men* окремим словом, яке на давньому етапі злилося з кореневими лексемами [8, с. 226]. З Хіртом можна повністю погодитись, до моменту, доки він констатує, що елемент *-men* – це первісне окреме слово. У цьому випадку треба було б вважати форми на **-men* кореневими композитами. Конкретне відокремлене значення другого компонента було втрачене ще у прамові, в деяких випадках однак простежується у окремих іє. мовах.

В. Поржигові у згаданому дослідженні йшлося про закон визначення первісного значення форманту або детермінанту **-men/-mṇ*. Автор наводить багатий матеріал зі староіндійської, іранської, грецької, латини, правда, без достатнього розгляду матеріалів слов'янських, балтійських та германських мов. Подібно до представників "класичної" німецької інодоевропеїстики, В. Поржиг пов'язує появу майже усіх старих іменників з формантом **-men/-mṇ* з культовою та магічною сферами. Безперечно, багато абстрактних назв такого типу мають свої витоки у примітивній ідеології.

Методологічно можна Поржигові заперечити його апріорне твердження про те, що формант **-men/-mṇ* мусів мати в усіх надійно задокументованих іє. словах єдине первісне значення. Для більшості лексем це первісне значення могло бути настільки втрачене, що сьогодні уже важко знайти семантичний зв'язок між задокументованим значенням і очікуваним первісним значенням нашого форманту. Не дивно, що намагаючись привести до спільного знаменника строкатий і далеко не однорідний матеріал, автор доходить до такого "загального" призначення, яким практично неможливо оперувати і який, власне, дуже мало пояснює. В усіх давніх (тобто дійсно іє.) словах на **-men/-mṇ* вбачає В. Поржиг вияв якоїсь магічної сили [7, с. 245].

Набагато більш обережним у цьому відношенні був Х. Хірт, коли заявив, що формант **-men* не мусів мати завжди єдиного значення, тобто можна допускати семантичну диференціацію цього форманту вже у прамові, а також у різних іє. мовах [8, с. 202].

Іє. іменники з формантом *-men/-mn виявляють різний ступінь семантичної незалежності обох членів. У деяких випадках формант до такої міри злився з коренем, що сьогодні вже неможливо встановити його первинне значення.

Ісаченко у своєму дослідженні розглядає декілька іменників середнього роду на *-men/-mn, їхню будову та етимологічні гнізда. Цей аналіз переконливо доводить його теорію про те, що субстантиви цієї групи є віддієслівними дериватами. Наприклад, іменник який представлений лексеєю sēmъ, лат. semen, ст.-прус. semen, нем. Samen, неможливо відділити від слова, представленого ст.-слов. sějq, лит. seju, латиш. sēju, гот. saian „sīat“⁴⁶. Який конкретний зміст міг мати формант *-men?

Поржигові припущення, що у первісному *sēmъ висловлено "таємні сили проростання" є занадто надуманим [7, с. 226]. Людина навчилася обробляти насіння, дізналася як використовувати їх для свого прожитку. Хоча на даний момент ми не можемо з'ясувати із впевненістю первісного значення форманту *-men у цьому слові, слід зазначити, що у іє. мовах, зокрема у слов'янських, знаходимо цілий ряд іменників на -men, що належать до семантичного діапазону "проростання, народження, вагітності", словом до сфери, пов'язаної з "виникненням нового життя". Наше *sēmъ з його паралелями обмежене до північно-західної групи іє. мов, до яких окрім слов'янських, належать ще й італійська, балтійські, германські мови. Очевидно, що слово *sēmъ не може мати "дієслівного значення", хоча спорідненість слова з дієслівним коренем є безумовною: *sēmъ означає дещо інше, ніж "sīatie", порів. нім. Samen і Saat. У деяких випадках іменники на -men/-mn не узгоджуються в різних іє. мовах щодо граматичного роду.

Як категорія середнього роду представлені ст.-ір. srúaim "ставок, течія, потік", грець. ρεμα "ставок, потік і т.д.". Від цього слова не можуть бути відокремлені слов'янські струми, струмене чоловічого роду, представлені, напр., у словен. strumen "потік, став". Основна форма була тоді *sreǫmn/*sroǫmn, у слов'янських мовах з епентет. -t- між s та r. Дієслівний корінь, від якого це слово походить, дуже поширений в іє. мовах. У слов'янських мовах, наприклад, рус. струя, струиться. В грецькій мові у нас є рέω дієслово "течемо, плинемо" і т.д. Оскільки корінь, з якого це слово утворене, абсолютно зрозумілий, і засвідчено відповідність в окремих іє. мовах щодо значення, ми можемо розглядати це слово як гарне свідчення "абстрактної віддієслівної назви" (nomen actionis),

утвореної від дієслівного кореня за допомогою форманту *-men*. Первинне значення слов'янського **strumu*, таким чином, було «течія» [4, с. 117].

Подібне значення може мати формант *-men* у слові, реалізованому у словен. *plameň*, чес. *plamen*, пол. *plomień*, рос. пламя, рос. діал. *поल्या*, горнолуж. *plomjo* (сер. роду). За основну слов'янську форму можна прийняти **polmu*, *polmene*. Корінь **pol-*, який маємо в **pol-mu*, може бути пов'язаний з коренем *pol/pel*, який засвідчено в рос. *полыхать*, в словен. *plápolat'*, чес. *plápolatí* < **polpolali*, далі в субстантиві словен. *porol*, рос. пепел, в дієсл. словен. *pálit'* тощо [9]. Спокусливо, звичайно, об'єднати корінь *pol/pel* з коренями, що містяться, наприклад, у словен. *palica*, шукати зв'язок між «*palica*» і примітивним способом добування вогню тертям [9, с. 262], але мало переконливо. Оскільки зв'язок нашого субстантива **polmu*, *polmene* з дієслівним коренем, що міститься в словах *pálit'*, *plápolat'* і т.д. є очевидним, визначимо субстантив **polmu* як віддієслівний іменник зі значенням "горіння, полум'я".

Нарешті, іменник середнього роду на *-men* **jъmę*, *jъmene* (ст.-слов. *имѣ*, г. *имя*, пол. *imię*, чес. *jméno*, словен. *meno*, србхрв. *ime*, словін. *imē atd.*) так само не становить винятку з описаної категорії. Після виключення лат. *nomēn*, ст.-інд. *pāma-*, ав. *pāma* та вірм. *anun* (ген. *anuan*) з протетичним голосним залишаються, крім слов'янських форм, ще гот. *namo* (сер.рід), у західногерманських мовах це слово чол. роду, напр. нім. *der Name*), ст.-прус. *emmens*, алб. *emēn* та іран. *ainm*“.

Наведені форми є іє. походження, утворені за допомогою форманту *-men/-mn*. Друга частина слова не створює проблем. Що стосується першої частини (кореня), досі не існує загально визнаної етимології. О. Шрадер зазначає, що "значення кореня цього гнізда ще не виявлені" [10]. На думку Исаченка, виникають труднощі передусім тому, що порівнюються форми етимологічно розірвані [4, с.128]. Якщо спиратись на семантику і порівняти іє. лексеми які означають "ім'я", потрібно було б поставити в ряд такі форми, як лат. *Nomen*, грець. *ἄνομα*, слов'ян. ** jъmę*. Ми повинні були б припустити, що це слово зустрічається в різних іє. мовах у різних апофонічних ступенях (лат. *nōmen* та ст.-іран. *pāma-* представляли б ступінь *ō*, у грецькій ми б мали ступінь *o*, в решті мов нульовий ступінь *∅*). Крім того, враховуючи грецькі та вірменські приклади, треба було б припустити вокалічну протезу *o-*. Власне з таких міркувань виходять автори, які реконструюють іє. основні (базові)

форми *опѣтп, утворені з двоскладового кореня *опѣ-. Такі базові форми передбачав Х.Хірт [11], а також С. Фейст [12, с.43] та інші дослідники. Зокрема, слід відзначити, що іменники середнього роду на -men/-mъ в іє. мовах найчастіше мають е-ступінь, пор. ст.-ін. džán-ma, слов'ян. *verl-men, pled-men, *sel-men, *ber-men тощо. До того ж існують форми з довгим кореневим голосним, порівн. грець. ὑψομα, слов'ян. *zname, до яких зводимо і лат. pōmen, ст.-ір. nāma-. Грецьке з його βυομα можна не враховувати, оскільки тут відбулася контамінація старого іє. слова на -men/-mъ, що означає "ім'я" з дієсловом δυομα, δυοτάξω "поносити, ганьбити". Залишаються, отже, тільки слов'янські, балтійські, германські і албанські форми, в яких фіксується "нульовий ступінь" – *п-mъ.

Наше *jъmъ було б єдиним словом на -men/-mъ, в якому спостерігаються апофонічні зміни у різних мовах. Це розумів В. Поржиг, коли писав, що очікуване *опѣ-mъ "належить до істотно старішого прошарку, ніж інші форми на mъ, і саме це слово було прототипом для решти субстантивів на mъ!

На думку Исаченка (і тут важко не погодитись), jъmъ формується по суті на основі тих же словотвірних законів, як і решта задокументованих іменників середнього роду з більш прозорою етимологією.

Виходимо з того, що у випадку іменників plemъ і zname, які належать до сфери "позначення родової приналежності" ми не зустріли жодних труднощів з визначенням першого компонента, який є тотожний з коренем дієслів: plod-iti (передбачається *pled-ti „godit' sa") та zna-ti. Оскільки наші jъmъ, jъmene належать, по суті, до того ж вічної ланцюга ("Найменування особи відповідно до символів, позначення" тощо), ми можемо шукати тут корінь, що використовується для формування дієслів-базових понять словникового фонду.

Таким коренем можна вважати – корінь * jъm- в дієсловах *jъmъ-, jęti, "брати, приймати". Слов'янські *jъmъ- можемо вважати рефлексом старшого jъm-mēn або jъm-mъt. Фонетика тут не становить жодних проблем. Дієслівний корінь * jъm – пов'язаний з лат. emo "беремо, купуємо", лит. imu, imti. ст.-прус. imma, imt „брати“, латиш. jemt, розмовн. nemt., гот. niman, нім. nehmen. Загальною основою є іє. корінь *m "брати".

З боку значення зв'язок між поняттями "брати, приймати" та "ім'я" є очевидний. У родовій спільноті ім'я давали перший раз при народженні, а також у відповідності зі строгими правилами,

пов'язаними з культом предків та з реінкарнацією. Але другий раз людина отримувала своє ім'я в момент прийняття до спільноти дорослих чоловіків і жінок.

Це ім'я людина обирала сама, "приймала" його. Первинне значення нашого *jъm-men могло б тоді бути: "Прийнятий знак, прийняте позначення". Як було зазначено вище, деякі іменники сер.роду на -men так чи інакше пов'язані з обрядами, що виконувались при ініціації. Ми знаємо, що багато обрядів посвячення і надалі продовжує жити в християнській церкві. Із постригом, як із символічним тілесним ушкодженням ініційованої людини пов'язане і саме слово *jъme "прийнятий знак". Ми знаємо, що ченці при вступі у сан "приймають" нове ім'я – пережиток старих обрядів ініціації в християнстві [4, с.127].

Наша етимологія підтримується ще й тим, що дієслово, представлене слов'янським *jъmъ, jęti, лат.emo, гот.piman (нім. nehmen) обмежене тими "північно-західними" іє. діалектами, в яких засвідчено форму *m-men. Ані в староіндійській, іранській, грецькій, вірменській не спостерігається дієслівний корінь *m ані слово *m-men. Таким чином, цілком можна спиратись на слов'янські jъmę і jъmъ, гот.pamo і piman з базового *m [4, с.129].

Генетична спорідненість у сучасній мові може несподівано виявитися наявністю окремих спільних семантичних компонентів. Віталій Склярєнко у своїй статті "Павук і омела, або несподівана спорідненість" доводить генетичну близькість назв "павук" і "омела", виводячи їхню етимологію від того-таки псл. дієслова *emteiˆ (>*ęti) «брати, хапати, ловити» [13]. Іменник *omelā (>*omela) «омела, *Viscum L.*», на думку вченого, утворився за допомогою чергування кореневих голосних e:o і суфікса -el-. Назва зумовлена тим, що ця рослина росте паразитом на дереві, міцно вхопившись за нього. Учений відзначає, що в пізньопраслов'янський період поряд з найдавнішою формою *omela існували також форми *jъmela, рідше – jemela, що виникли внаслідок видозміни *omela під впливом дієслівних форм *jъmъ, *jęti «брати, хапати, ловити», пор. укр. діалектне імела «омела», бр. діалектне емяла, п. jemiōla, ч. діалектне jemela, болг. діал. имела, мкд. имела, схв. имела, мела, слн. imęla, mela, ст.сл. имела. Походження псл. *paqъ (<*pōomkos) вчений безпідставно виводить від дієслова *poęti (<*poemteiˆ) «взяти, схопити, ловити», стверджуючи, що слово *paqъ складається з префікса ра-, кореня -q- і суфікса -къ. Отже, виходить, що первісне значення

*раѡкъ – «той, що ловить». Як бачимо, *раѡкъ і *omela мають не тільки спільний корінь – *om, який перед голосним зберігся, а перед приголосним трансформувався в *ѡ. Обидва названі слова зазнали в пізній праслов'янський період впливу дієслова *jęti (*jьmѡ), з яким етимологічно пов'язані і посідають спільний компонент "ловити, хапати".

Для сучасних носіїв і користувачів мови актуальний шар концепту *ім'я* складається з наступних компонентів: 1. Особиста назва людини, що дається їй після народження; 2. Те саме, що назва 1; найменування. (Пор. *Називати (назвати) речі своїми (їх) іменами* – говорити прямо, не прикрашаючи нічого, не добираючи слів і висловів, які пом'якшують що-небудь). 3. Те саме, що слава; репутація. [14, с.23]. Актуальний шар концепту дієслова *мати* (псл. *imati) можна визначити так: 1. Означення того, що комусь належить що-небудь, є його власністю; володіти чимось, посідати щось; 2. Означення того, що хто-, що-небудь є в чийомусь розпорядженні, користуванні, а також указує на наявність чогось у когось у певний момент, період. 3. Вважати когось, щось ким-, чим-небудь. 4. Означення того, що хтось повинен робити (зробити) що-небудь [14, с.648]. Як бачимо, семантичні поля обох концептів у сучасній мові не перетинаються. Та усвідомлення генетичної спорідненості концептів "ім'я" та "мати/*імати" сьогодні може стати науковим підґрунтям актуальних нині теорій про силу слова, матеріалізацію та квантову природу думки, теорію візуалізації, силу афірмацій тощо.

Будь-яка інформація містить акт сприйняття. Щоб акт сприйняття відбувся, використовуються знаки, пов'язані із певним прообразом (сигніфікатом), який є ідеальним, психічним витвором, що відбиває у людській свідомості властивості денотата.

Як виявилось, на рівні первинної семантики і глибокої етимології обидва слова-концепти "ім'я" та "мати", як рефлексії іє. кореня *m "брати", посідають спільні компоненти "узяти", "схопити", "брати" що простежується майже в усіх слов'янських (російська, давньоруська, польська, чеська, словацька, верньолужицька, полабська, болгарська, македонська), а також деяких іє. (литовська, давньоіндійська, готська, німецька) мовах.

Останнім часом активно постулюється теза про тісний зв'язок знаку-слова (сигніфікату, образу) та денотату (реального матеріального відповідника). Знати назву (іменувати, буквально "охопити" назвою) – уявити денотат (через сигніфікат) – заволодіти

предметом, "притягнути" його. "Як корабель назвеш, так він і попливе", каже народне прислів'я, натякаючи, що словом, назвою (знаком) можна створити, сформувавши щось матеріальне. Можливо, це дослідження може стати своєрідним підтвердженням потужних метафізичних властивостей та можливостей людської психіки і найвищого витвору людської свідомості – мовного знаку (сигніфікату), магії слова і акту номінації, що дуже добре розуміли вже наші предки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Степанов Ю.С.* Концепт // Степанов Ю.С. Константы: Словарь русской культуры. Опыт исследования. – М.: Школа "Языки русской культуры", 1997. – С. 40–76.
2. Етимологічний словник української мови: В 7 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Редкол. О. С. Мельничук (головний ред.) та ін. – К.: Наук. думка, 1985. Т. 2: Д – Копці / Укл.: Н. С. Родзевич та ін. – 1985. – 572 с.
3. *Фасмер Макс*, Етимологический словарь русского языка в 4 т. Перевод с нем. и дополнения чл.-кор. АН СССР О.Н.Трубачева. – Т. II (Е – Муж). – М., 1986.
4. *Isačenko A. V.* PRÍSPEVOK K ŠTÚDIU NAJSTARŠÍCH VRSTIEV ZÁKLADNĚHO SLOVNĚHO FONDU SLOVANSKÝCH JAZYKOV (Slovanske neutrá na -men) // Studie a práce linquistické I. K šedesátým narozeninám akademika Bohuslava Havránka. – Praha, 1954. – S. 114-130.
5. *Brugmann K.*, Grundriss der vergleichenden Grammatik der Indogermanischen Sprachen. – II, 1, С. 232.
6. *Meillet A.* Introduction a l'étude comparative des langues indo-européennes, Paris 1924, С. 236.
7. *Porzig W.*, Bedeutungsgeschichtliche Studien, IF 42, 1924. – С.247.
8. *Hirt H.*, Indogermanische Grammatik III. – С. 202–226.
9. *Holub-Fr. Kopečný J.*, Etymologický slovník jazyka českého, Praha, 1952, s. v. páliť 2.
10. *Schrader O.*, Reallexikon der indogermanischen Altertumskunde, Berlin-Lipsko 1929, С. 105.
11. *Hirt H.*, Der indogermanische Ablaut, Strassburg 1900. – С. 92.
12. *Feist S.*, Vergleichendes Wörterbuch der gotischen Sprache, Leiden 1939. – С. 369–370.
13. <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine46-47-18.pdf>
14. Словник української мови: в 11 томах. – Том 4, 1973.
15. Фразеологічний словник української мови: В 2 т. / НАН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Редкол. Л.С.Паламарчук

(головний ред.) та ін. – К.: Наук. думка, 1993. Т. 1: А – Н / Укл.: В.М.Білоноженко та ін. – 1993. – 528 с.

Юрєвич М.В., к.філол.н., н.с.,
Інститут філології КНУ імені Шевченка

ОБЩИЕ ИСТОКИ КОНЦЕПТОВ "ИМЯ" И "ИМЕТЬ" (ПСЛ. *ИМАТИ) НА ФОНЕ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ ЯЗЫКОВОМ ПРОСТРАНСТВЕ

*Исследование посвящено анализу этимологических истоков концептов "имя" и "иметь" / псл. * imati (глагол), неожиданно обнаружившееся родство которых проливает новый свет на современное функционирование лексем, их семантическую связь в широком смысле понятия концепта как единицы духовной культуры народа. Проблема реконструкции форм базового словарного фонда индоевропейского языка была решена с помощью сравнительно-исторического метода.*

Ключевые слова: концепт, генетическая близость, базовый словарный фонд индоевропейского языка, композит, деривация семантический компонент, сигнификат, денотат.

Yurevych M., PhD,
Institute of Philology Taras Shevchenko National University of Kyiv

COMMON SOURCES OF CONCEPTS "IMYA" ("NAME") AND "MATI" (PSL. *IMATI) ("TO HAVE") AGAINST THE FUNCTIONING OF MODERN LINGUISTIC SPACE

*Research is devoted to the analysis of the etymological origins of the concepts " imya " (name) and "mati / psl. * imati ("to have"), suddenly discovered an affinity which sheds new light on the current functioning of words, their semantic communication in a broad sense of the concept as a unit of the spiritual culture of the people. The problem of reconstruction the basic vocabulary fund Indo-European languages forms was decided by the comparative historical method.*

Keywords: concept, genetic proximity, the basic vocabulary fund Indo-European languages, composite, derivative, semantic component, syhnyfikat, denotation.

УДК 81'255:82-845:82-34

Яковенко Я. М., студ.
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка